

Małgorzata Gotowska, Anna Jakubczak

JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW WSI W WYBRANYCH REGIONACH POLSKI¹

QUALITY OF LIFE IN RURAL INHABITANTS IN SELECTED REGIONS OF POLISH

Problemem badawczym opracowania była jakość życia mieszkańców obszarów wiejskich. Jako, że obszary te, szczególnie po okresie intensywnych zmian systemowych, które trwają do dnia dzisiejszego, przeszły wiele bardzo głębokich przeobrażeń obejmujących zarówno sferę gospodarczą jak i społeczną, obserwuje się liczne następstwa w odniesieniu do poziomu jak i jakości życia mieszkańców wsi. Są to obszary stale monitorowane i objęte wsparciem Państwa i Unii Europejskiej dlatego istotne jest poznanie efektów dotychczasowych działań na rzecz poprawy warunków i jakości życia ich mieszkańców. Analizą objęto ludność wiejską z trzech celowo wybranych województw, które reprezentowały różny poziom życia. W badaniach empirycznych posłużono się metodą CATI, wybór respondentów był celowo-losowy. Podstawowymi kryteriami doboru ankietowanych był wiek, wykształcenie, miejsce zamieszkania. Przeprowadzona analiza poczucia jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich w połączeniu z poziomem życia umożliwiła ustalenie występowania zróżnicowania jakości życia. Określono sfery życia, z których mieszkańcy wsi są najmniej zadowoleni. Ustalono, że poziom zadowolenia z jakości życia jest różny w zakresie terytorialnym.

Wprowadzenie

Badanie poziomu i jakości życia ludzi jest istotnym elementem badań ekonomicznych i społecznych. Pozwala w sposób kompleksowy opisać sytuację w jakiej znajdują się jednostki oraz ich gospodarstwa domowe w relacji do istniejącej infrastruktury, ogólnej sytuacji gospodarczej oraz relacji społecznych². Obie kategorie (poziom i jakość życia) wynikają z koncepcji stopnia zaspokojenia potrzeb. E. Allardt wyróżnił 3 wymiary zaspokajania potrzeb:

- posiadanie (having), czyli środki ekonomiczne, mieszkanie, zatrudnienie, warunki pracy, zdrowie, edukacja;
- uczucie (loving), czyli kontakty ze społecznością lokalną, relacje rodzinne, kontakty towarzyskie, stosunki międzyludzkie;

---

¹ PROJEKT FINANSOWANY Z NARODOWEGO CENTRUM NAUKI

Grant badawczy własny MNiSW 1708/B/H03/2011/40 (kierownik: dr inż. M. Gotowska)

² Ocena warunków i jakości życia mieszkańców województwa pomorskiego i ich postrzeganie przyszłości, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2011, s. 17.

- istnienie (being), czyli możliwości samookreślenia, bezpieczeństwo osobiste, aktywność polityczna, spędzanie wolnego czasu, zadowolenie z pracy³.

W kontekście wymienionych wymiarów stopnia zaspokojenia potrzeb, poziom życia można zdefiniować jako „stopień zaspokojenia potrzeb ludzkich wynikający z konsumpcji dóbr materialnych i usług oraz wykorzystania walorów środowiska naturalnego i społecznego”⁴, czyli wiążący się z szeroko rozumianym posiadaniem (to have), określając go jako obiektywne wskaźniki o charakterze ilościowym⁵. Natomiast jakość życia to stany uczuciowe wypływające ze stosunków międzyludzkich w mikrogrupach (to love) oraz poczucie istnienia, bycia kimś wiążące się z potrzebami samorealizacji (to be). W tym kontekście można przyjąć, że jakość życia to „subiektywne postrzeganie własnego życia w ramach określonego systemu wartości i w określonych warunkach społecznych, gospodarczych i politycznych”⁶.

W poniższym opracowaniu autorki skupiły się na jakości życia ludzi, badając go przez pryzmat subiektywnych wskaźników, czyli odczuć ludzi zamieszkujących obszary wiejskie. Są to specyficzne regiony, zwłaszcza dla Polski. Dzisiaj wieś postrzegana jest zupełnie inaczej niż 10 lat temu. Kojarzona jest zwykle z biednymi rolnikami i wielkimi problemami we wszystkich obszarach życia. Obecnie obszary wiejskie to nie tylko gospodarstwa rodzinne, to również przedsiębiorstwa rolnicze, to również ludność napływająca z miast do wsi, która pragnie poprawić jakość życia swoją i swoich dzieci, a także przedsiębiorcy zakładający własne biznesy na terenach wiejskich. Zmiany te wynikają z przekształceń, które miały miejsce na początku lat 90. Wpłynęły one na inne i szybsze tempo życia w miastach, ale również na obszarach wiejskich, co wywarło wpływ na jakość życia mieszkających tam ludzi i na podejmowane przez nich decyzje⁷. Również przystąpienie Polski do UE wymusiło wyrównywanie różnic pomiędzy regionami, zwłaszcza regionami problemowymi do których zaliczono obszary wiejskie. Obecnie Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi realizuje Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, w którym oś 3 dotyczy jakości życia na obszarach wiejskich i różnicowania gospodarki wiejskiej. Realizowane są tutaj dwa działania. Jedno z nich to poprawa jakości życia wiejskiego, mająca na celu odnowę wsi, poprawę stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz poprawę dostępu do usług komunalnych takich jak zaopatrzenie w wodę, energię ze źródeł odnawialnych, odbiór ścieków i zagospodarowanie odpadów. Takie działania prowadzą do podnoszenia jakości życia ludzi w sposób obiektywny, ale ważne są również subiektywne odczucia ludzi tam zamieszkujących.

W związku z tym autorki, realizując Grant badawczy własny zatytułowany „Poziomą jakością życia ludzi”, wyróżniły jako kryterium wyboru respondentów miejsce

---

³ E. Allardt: Having, loving, being. An alternative to the Swedish model of welfare research [w:] M. Nussbaum, A. Sen, The quality of life, Oxford, Clarendon press, Oxford 1993, s. 88-94.

⁴ C. Bywalec, L. Rudnicki: Konsumpcja. PWE, Warszawa 2002, s. 39.

⁵ J. Berbeka: Poziom życia ludności a wzrost gospodarczy w krajach Unii Europejskiej. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2006.

⁶ P. Rogala: Zaprojektowanie i przetestowanie systemu mierzenia jakości życia w gminach. Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Jelenia Góra-Poznań 2009, s. 7.

⁷ Z. H. Borkowski: Metoda badania marginalności obszarów wiejskich. „Barometr Regionalny” nr 3 (25) 2011, s. 7.

zamieszkania: miasto-wieś, co pozwoliło uzyskać informację na temat stopnia zadowolenia mieszkańców wsi z ich jakości życia.

Celem głównym opracowania było określenie jakości życia ludzi w Polsce zamieszkujących obszary wiejskie. Dla realizacji celu głównego wyznaczono następujące **zadania badawcze**:

1. Wybór województw do badania jakości życia na podstawie syntetycznego miernika poziomu życia.
2. Przedstawienie opinii mieszkańców wsi na temat jakości ich życia na podstawie wybranych wskaźników subiektywnych.

Postawiono również **hipotezę badawczą** zakładającą, że mieszkańcy wsi subiektywnie odczuwają niższą jakość życia niż mieszkańcy obszarów miejskich.

Badanie jakości życia zostało przeprowadzone w 3 województwach Polski: Mazowieckim, Kujawsko-pomorskim i Warmińsko-mazurskim. Wybór województw nie był przypadkowy. Województwa wybrano na podstawie syntetycznego miernika poziomu życia, który obliczono na podstawie obiektywnych wskaźników poziomu życia mieszkańców Polski. Na podstawie syntetycznego miernika dokonano rankingu województw i wybrano województwa o najwyższym, najniższym i najbardziej zbliżonym do średniej dla Polski mierniku poziomu życia.

Następnie wykonano badanie jakości życia mieszkańców wybranych województw metodą CATI. Narzędziem badawczym był specjalnie przygotowany kwestionariusz ankiety, który zawierał 69 pytań zamkniętych w 7 obszarach: poziom bezpieczeństwa, funkcjonowanie pomocy społecznej, poziom świadczeń i dostępność usług, funkcjonowanie komunikacji i stan dróg, poziom kultury i rozrywki, poziom edukacji i pracy, miejsce zamieszkania oraz ocena postaw prospołecznych. W badaniu wzięło udział 300 respondentów, w tym 181 z województwa mazowieckiego, 71 z województwa kujawsko-pomorskiego i 48 osób z województwa warmińsko-mazurskiego. Taki rozkład próby badawczej podyktowany był liczbą mieszkańców w danym województwie z uwzględnieniem płci, wieku, wykształcenia oraz miejsca zamieszkania.

2. Ocena wybranych aspektów życia przez mieszkańców wsi w porównaniu z mieszkańcami miast

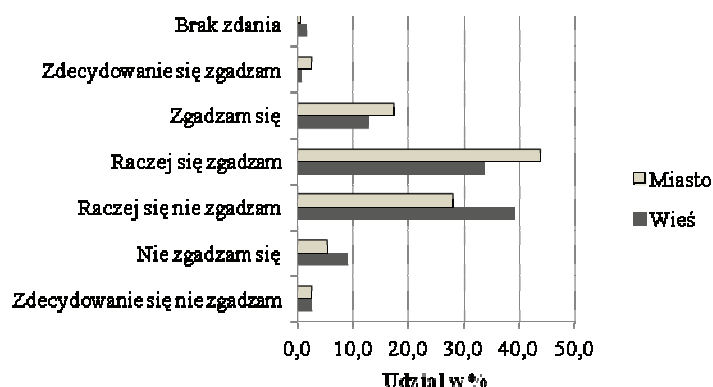
W próbie badawczej było 36,7% mieszkańców obszarów wiejskich. Pozostali respondenci zamieszkiwali miasta o różnej wielkości, liczące zarówno poniżej jak i powyżej 100 tys. mieszkańców, w podobnej proporcji.

Podstawowym wskazywanym czynnikiem wpływającym na jakość życia jest poziom życia. Poziom życia odzwierciedla te wszystkie potrzeby, które mogą być zaspokojone w znacznej mierze w sferze posiadania, czyli głównie w sposób materialny poprzez dostarczenie mieszkańcom odpowiedniej ilości i jakości dóbr i usług. Pomiar poziomu życia odbywa się zazwyczaj w pewnym przybliżeniu, przy użyciu wskaźników obiektywnych, które mierzą stopień realizacji potrzeb w poszczególnych aspektach życia człowieka. Dochód określa możliwości konsumpcyjne człowieka, a konsumpcja jest jednym z elementów świadczących o poziomie życia⁸. Poziom życia i dochód

---

⁸ Katarzyna Ostasiewicz Wrocław jakość ??? A to trzeba uzupełnić?

wyznaczają pewien poziom odniesienia, który kształtuje odczucie jakości życia przez ludzi. Mieszkańcy wsi wykazują zdecydowanie mniejsze zadowolenie niż mieszkańcy miast ze swojego poziomu życia i dochodu. Różnica udziału zdań pomiędzy mieszkańcami różnych obszarów sięga 15 p.p (rys. 1). Najbardziej zadowoloną grupą mieszkających na wsi byli respondenci z województwa kujawsko-pomorskiego.

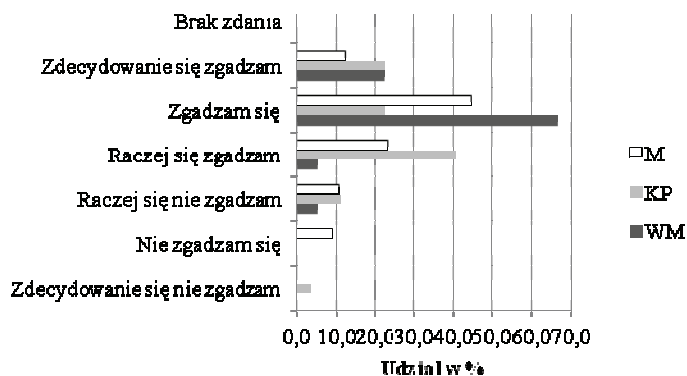
Rys. 1. Zadowolenie z poziomu życia i dochodu według miejsca zamieszkania
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Grantu z MNiSW nr 1708/B/H03/2011/40

Niezadowolenie z poziomu życia w opinii respondentów potwierdzają badania wskaźników obiektywnych. „Dochód rozporządzalny i dochód do dyspozycji wśród rolników jest najniższy w porównaniu z innymi grupami społeczno-ekonomicznymi. Podobna sytuacja występuje w przypadku wydatków”⁹.

Wobec wyraźnie mniejszego zadowolenia z poziomu życia i dochodu wyrażanego przez respondentów z terenów wiejskich, zasadne jest określenie głównych przyczyn niezadowolenia. Dlatego przeanalizowano wybrane elementy życia w głównych obszarach.

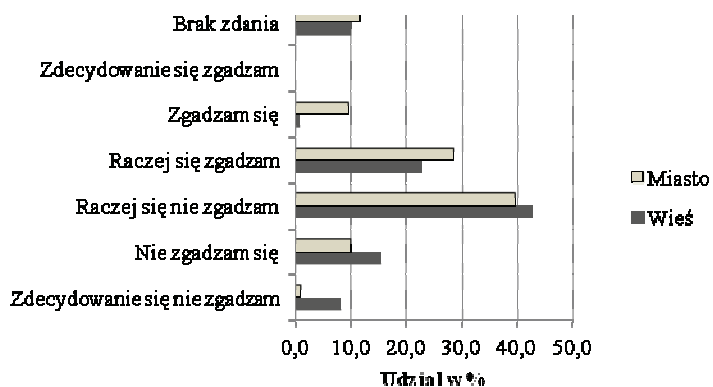
Respondenci z terenów wiejskich nieznacznie bo o około 4,3 p.p. mniej licznie wskazywali pozytywne oceny poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania niż osoby z terenów miejskich. W ocenie odczuwanego bezpieczeństwa zaobserwowano zdecydowaną różnicę pomiędzy mieszkańcami różnych województw. Wraz ze wzrostem poziomu życia na obszarach wiejskich poczucie bezpieczeństwa było coraz niższe, podobnie na terenach miast. Różnica pomiędzy udziałami odpowiedzi w różnym stopniu pozytywnie oceniającymi bezpieczeństwo w województwie mazowieckim i województwie warmińsko-mazurskim wyniosła 14,4 p.p. dla obszarów wiejskich (rys. 2.)

⁹ M. Gotowska, Poziom życia rodzin rolniczych na tle innych grup społeczno-zawodowych. [w:] S. Zawisza, Rozwój przedsiębiorczości i zespołowej działalności gospodarczej w rolnictwie w świetle integracji z Unią Europejską. Wydawnictwo UTP, Bydgoszcz 2009, s. 148.

Rys. 2. Poczucie bezpieczeństwa na obszarach wiejskich w województwach
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Grantu z MNiSW nr 1708/B/H03/2011/40

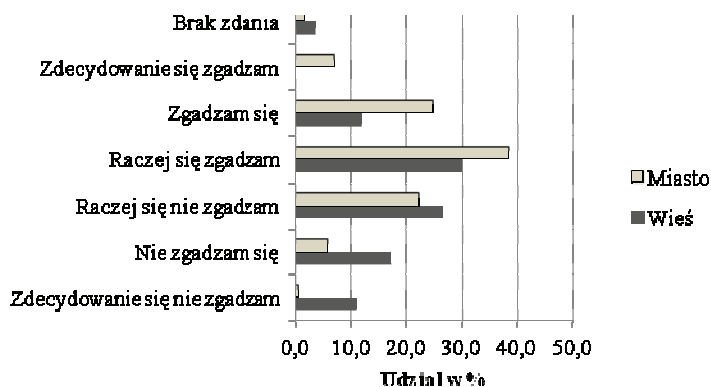
Bezpieczeństwo zatrudnienia to ważna kwestia wobec nadal trwających na obszarach wiejskich przemian strukturalnych, będących skutkiem transformacji systemowej po 89 r. ubiegłego wieku. Mieszkańcy obszarów wiejskich mający trudności ze znalezieniem zatrudnienia ocenili zdecydowanie (o 15,8 p.p.) bardziej krytycznie niż mieszkańcy miast pomoc otrzymywaną w lokalnym Powiatowym Urzędzie Pracy (rys. 3). Najmniej zadowoleni ze współpracy z Urzędem byli mieszkańcy wsi z województwa kujawsko-pomorskiego, chociaż opinie na terenach wiejskich we wszystkich województwach były bardziej zbliżone, niż w przypadku mieszkańców miast. Ocena osób z terenów miejskich była dodatnio skorelowana z poziomem życia, ponieważ była najkorzystniejsza dla Urzędu w województwie mazowieckim, a najmniej korzystna w województwie warmińsko-mazurskim. Wielu badanych (od 10% na wsi do 11,6% w miastach) wskazywało odpowiedź braku zdania.

Rys. 3. Ocena pomocy świadczonej osobom szukającym zatrudnienia przez Powiatowe Urzędy Pracy według miejsca zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Grantu z MNiSW nr 1708/B/H03/2011/40

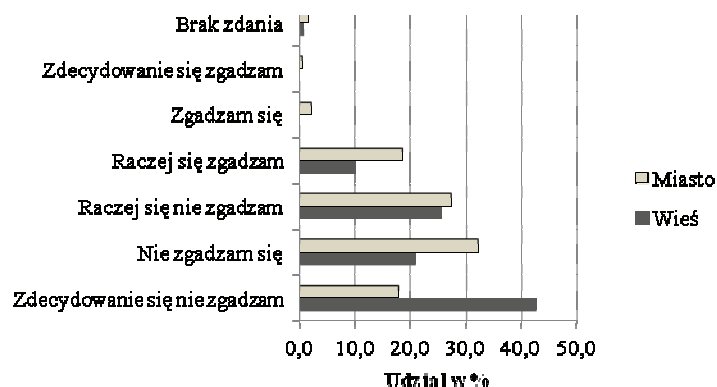
Ocena dostępności do edukacji na poziomie szkół ponad-gminazjalnych została oceniona przez zamieszkujących obszary wiejskie bardzo negatywnie. Blisko 55% badanych z tych regionów Polski wskazało na brak zadowolenia z sytuacji w tym zakresie. Porównując ich wypowiedzi z mieszkańcami miast można zauważyć ogromną różnicę. O ponad 28 p.p. więcej badanych z miast deklarowało zadowolenie z zakresu dostępności szkół średnich w miejscu zamieszkania. W ujęciu analizowanych trzech województw zarówno na wsi jak i w mieście, znacząco najmniej korzystnie ocenili dostęp do szkół ponad-gimnazjalnych mieszkańcy wsi z województwa mazowieckiego. Ocena tego aspektu jakości życia była bardziej wyrównana w miastach.

Rys. 4. Ocena dostępności do szkół ponad-gimnazjalnych według miejsca zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Grantu z MNiSW nr 1708/B/H03/2011/40

Bez względu na miejsce zamieszkania respondenci negatywnie odnieśli się do kwestii dostępności stałej pracy dla młodych ludzi w regionie. Opinia osób z obszarów wiejskich była zdecydowanie bardziej negatywna, odpowiedzi „zdecydowanie się nie zgadzam” udzieliło ponad 42% z nich (rys. 5). Odpowiedzi pochodzące z wiejskich obszarów w różnych województwach były zbliżone, natomiast mieszkańcy miast w województwie mazowieckim zdecydowanie najlepiej ocenili sytuację stałego zatrudnienia dla ludzi młodych. Ogólnie można było zauważyć nieznaczną tendencję, że w miarę wzrostu poziomu życia rosło zadowolenie z tego aspektu jakości życia.

Rys. 5. Ocena dostępności do stałej pracy dla młodych ludzi według miejsca zamieszkania

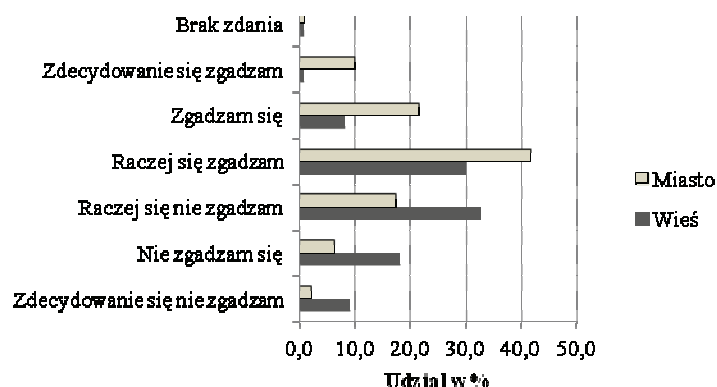
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Grantu z MNiSW nr 1708/B/H03/2011/40

Na poczucie jakości życia bez wątpienia ma wpływ otoczenie infrastrukturalne a także przyrodnicze, w którym się mieszka. Mieszkańcy wsi mogą mieszkać na terenach o gorszej infrastrukturze komunalnej, komunikacyjnej itp., ale środowisko naturalne w ich otoczeniu ma zapewne wyższe walory w różnych aspektach, taki jak: zanieczyszczenia, bioróżnorodność, przestrzeń, krajobraz. Respondenci dokonali ogólnej oceny zadowolenia z okolicy, w której mieszkają. Zarówno mieszkańcy wsi jak i miast byli usatysfakcjonowani jakością życia w tym aspekcie (od 78% do 97%). Najmniej zadowoleni byli mieszkańcy wsi województwa kujawsko-pomorskiego (78%). Najbardziej zadowolone z okolicy, w której mieszkają były osoby z województwa warmińsko-mazurskiego. W podobny sposób jak otoczenie infrastrukturalne badani ocenili czystość i brak skażenia środowiska naturalnego w swojej okolicy. Ogólna ocena była bardziej krytyczna niż poprzednia, około 76% osób było w różnym stopniu zadowolonych z otoczenia naturalnego. Nie odnotowano widocznego związku pomiędzy poziomem a jakością życia w tym aspekcie. Najmniej zadowoleni z czystości środowiska naturalnego byli mieszkańcy wsi województwa mazowieckiego (73,3%). Najbardziej warunki środowiska naturalnego odpowiadały mieszkańcom wsi województwa kujawsko-pomorskiego (81,5%).

Stan dróg na obszarach wiejskich został oceniony bardziej negatywnie niż w miastach. Różnica udziału odpowiedzi respondentów z różnych terenów wyniosła około 10 p.p. Badani mieszkańcy wsi wyrażali swoją opinię na ten temat w zależności od poziomu życia reprezentowanego w analizowanych województwach, to znaczy w województwie mazowieckim stan dróg spotkał się z najprzychylniejszą oceną respondentów, natomiast najniższą notę wystawili drogom mieszkańcy województwa warmińsko-mazurskiego.

Bardziej znaczące różnice, niż w przypadku poprzedniej oceny, pomiędzy opiniami mieszkańców wsi i miast są dostrzegalne w ocenie możliwości spędzania przez

nich czasu wolnego. Ludność wiejska przeciętnie o około 34 p.p. udzieliła mniej pozytywnych wypowiedzi w tej kwestii. Najwyższy dyskomfort w odniesieniu do możliwości spędzania wolnego czasu wyrażają mieszkańcy wsi z województwa mazowieckiego (32,3%), a najwyżej zostały ocenione walory wsi województwa kujawsko-pomorskiego (51,9%).

Rys. 6. Możliwości spędzania wolnego czasu w ocenie mieszkańców wsi i miast
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Grantu z MNiSW nr 1708/B/H03/2011/40

Wchodząc w szczegóły możliwości spędzania wolnego czasu, np. w organizacjach wysokiej kultury, można zauważyć, że dysonans pomiędzy obszarami wiejskimi i miejskimi w ocenie jakości życia pogłębia się. Tylko około 12% osób zamieszkujących obszary wiejskie przyznaje, że ma dostęp do takich miejsc. Cecha ta jest skorelowana z poziomem życia, najniżej swoją sytuację określa ludność wiejska z województwa warmińsko-mazurskiego.

Zdrowie i dostęp do odpowiednich usług medycznych to kolejny oceniany aspekt jakości życia. Ludność wiejska nieco wyżej ocenia dostęp do lekarza pierwszego kontaktu. Cecha ta jest nieznacznie skorelowana z poziomem życia na obszarach wiejskich a najniższy poziom zadowolenia z dostępności do lekarza pierwszego kontaktu zanotowano w województwie warmińsko-mazurskim (73,8%). Dostęp do lekarza specjalisty został oceniony przez respondentów zdecydowanie mniej przychylnie i w tym przypadku opinia zamieszkujących obszary wiejskie była niewiele, ale jednak surowsza niż mieszkańców miast. Najgorzej przedstawili ocenę mieszkańcy wsi w województwie warmińsko-mazurskim oraz kujawsko-pomorskim.

Podsumowanie

Badani z obszarów wiejskich w subiektywnej ocenie gorzej sytuują swoją pozycję pod względem poziomu życia i dochodu niż mieszkańcy miast. Najgorszą notą od respondentów zamieszkujących wieś otrzymały aspekty z obszaru możliwości spędzania wolnego czasu (w tym dostęp do kultury wysokiej), edukacji i bezpieczeństwa

pracy. Są też aspekty jakości życia oceniane przez respondentów z różnych terenów w bardzo przybliżony sposób, np. ocena satysfakcji z mieszkania w danej okolicy w aspekcie infrastruktury i środowiska naturalnego. Ocena dostępu do lekarza pierwszego kontaktu została nawet oceniona nieco wyżej przez ludność wiejską niż mieszkańców miast.

W niektórych aspektach jakości życia zaobserwowano korelację jakości i poziomu życia, ale kierunek zbieżności nie był zawsze jednakowy. Na przykład poczucie bezpieczeństwa oraz ocena dostępności lekarza pierwszego kontaktu na obszarach wiejskich malało wraz ze wzrostem poziomu życia. Natomiast ocena bezpieczeństwa pracy była dodatnio skorelowana z poziomem życia.

Niższe poczucie jakości życia w sferze edukacji ponad-gimnazjalnej związane jest z obiektywnie mniejszą ilością tego rodzaju szkół na terenach wiejskich, czyli z niższym w tym aspekcie poziomem życia ludności obszarów wiejskich. Szczególnie zwraca uwagę fakt najniższego poczucia jakości życia w tej sferze na obszarach wiejskich województwa mazowieckiego, które posiada najwyższy poziom życia z spośród trzech analizowanych województw. Taka ocena sugeruje, że mimo ogólnego wyższego poziomu życia na tym terenie istnieje jego wewnętrzne zróżnicowanie pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi oraz w obrębie różnych kategorii poziomu życia.

Bardzo negatywna ocena dostępu do stałej pracy dla młodych ludzi połączyła mieszkańców z różnych terenów. Mieszkańcy wsi ocenili sytuację jeszcze mniej korzystnie. Mieszkańcy miast i wsi byli również bardzo zgodni oceniając otoczenie, w którym mieszkają, mimo, że w ujęciu obiektywnym zarówno sfera infrastruktury oraz natury powinna różnić oba miejsca zamieszkania.

Ogólna ocena okolicy, w której zamieszkują respondenci wypadła pozytywnie, natomiast analiza szczegółowa w aspekcie konkretnego czynnika, którym był np. dobrostan dróg wskazuje na występujące konkretne problemy mieszkańców.

Wyniki przeprowadzonych badań mieszkańców Polski, jednoznacznie wskazują, że ludzie żyjący na wsi odczuwają mniejsze zadowolenie z jakości swojego życia niż mieszkańcy miast. Ocena jakości życia jest zróżnicowana w zależności od analizowanego aspektu, a także w zależności od województwa. W kilku przypadkach ocena jakości życia była dodatnio skorelowana z poziomem życia np. ocena dostępu do stałej pracy dla ludzi młodych. Zanotowano, również przypadki negatywnego lub pozytywnego wyróżniania się niektórych województw pod względem analizowanych aspektów jakości życia bez związku z ogólną obiektywną oceną poziomu życia.

Literatura

1. Allardt E.: Having, loving, being. An alternative to the Swedish model of welfare research [w:] Nussbaum M., Sen A.: The quality of life, Oxford, Clarendon press, Oxford 1993.
2. Berbeka J.: Poziom życia ludności a wzrost gospodarczy w krajach Unii Europejskiej, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2006.
3. Borkowski Z. H.: Metoda badania marginalności obszarów wiejskich. „Barometr Regionalny”, nr 3 (25) 2011.
4. Bywalec C., Rudnicki L.: Konsumpcja, PWE, Warszawa 2002.
5. Gotowska M., Poziom życia rodzin rolniczych na tle innych grup społeczno-zawodowych. [w:] S. Zawisza, Rozwój przedsiębiorczości i zespołowej działalności gospodarczej

- w rolnictwie w świetle integracji z Unią Europejską. Wydawnictwo UTP, Bydgoszcz 2009, s. 148.
6. Ocena warunków i jakości życia mieszkańców województwa pomorskiego i ich postrzeganie przyszłości, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2011.
  7. Ostasiewicz K.:
  8. Rogala P.: Zaprojektowanie i przetestowanie systemu mierzenia jakości życia w gminach. Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Jelenia Góra-Poznań 2009.

Summary

The research problem of the study was the quality of life of inhabitants rural areas. On these areas, especially after a period of intense systemic changes that last to this day, were some very profound transformations involving both in the economic and social aspects, so it is observed numerous consequences in relation to the level and quality of life the rural population. Rural areas are constantly monitored and covered by the support of State and the European Union, so it is important to know the effects of existing measures to improve the conditions and quality of life of their inhabitants. The analysis included the rural population of the three provinces purposely selected to represent different levels of life. The empirical method was used it was CATI, the selection of respondents was purposely-random. The main criteria for the selection of the respondents were age, education, place of residence. A sense of the quality of life of rural inhabitants in conjunction with the standard of living were analyzed and this make possible to determine the existence of differentiation of quality of life. There were identified spheres of life, from which the inhabitants of the village are the least satisfied. It was found that the level of satisfaction with the quality of life is different in Polish provinces and regions.

Informacja o autorach:

dr inż. Małgorzata Gotowska

dr inż. Anna Jakubczak

Katedra Ekonomiki, Organizacji i Zarządzania

Wydział Zarządzania

Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy

ul. Fordońska 430

85-790 Bydgoszcz

msrubkowska@utp.edu.pl, ajakubczak@utp.edu.pl